

Обставини справи

Заявники були засуджені в рамках спрощеного кримінального провадження, про проведення якого вони клопотали, з метою пом'якшення призначеного покарання. Суддя на стадії попереднього судового розгляду задовольнив їхні клопотання, вважаючи, що справа може бути розглянута на основі доказів у справі, зібраних стороною обвинувачення під час попереднього розслідування, які містили записи показань декількох «злочинців, які перетворилися на інформаторів». У подальшому, керуючись положеннями, передбаченими Кримінальним процесуальним кодексом (КПК), суддя на стадії попереднього судового розгляду розпорядився про заслуховування Б. С., колишнього діяча мафії, який тим часом став інформатором.

Суддя повністю виправдав другого заявника і частково виправдав першого заявника, засудивши його лише за один злочин. Суддя вважав, що зібрані докази недостатньо доводили їхню кримінальну відповідальність. З іншого боку, апеляційний суд скасував це рішення і визнав заявників винними, інакше оцінивши загальні докази, включаючи всі показання свідків, і визнавши це достатньою підставою для засудження.

Оцінка Суду

Пункт 1 статті 6 Конвенції

а) Незаслуховування трьох свідків:

Спрощене провадження надає обвинуваченим деякі беззаперечні переваги: значне зменшення розміру покарання в разі засудження та той факт, що сторона обвинувачення не може оскаржити вироки, які не змінюють правової кваліфікації правопорушення. З іншого боку, це послаблює процесуальні гарантії, передбачені національним законодавством: публічність судового розгляду справи, можливість вимагати надати докази, не включені до матеріалів обвинувачення, та викликати свідків.

Здатність обвинуваченого укласти угоду про визнання винуватості або домогтися зменшення розміру покарання, визнавши свою вину, однозначно відмовитися від права оскаржувати факти під час провадження або повністю співпрацювати зі слідчими органами є звичним явищем у європейських системах кримінального судочинства.

Подавши клопотання про розгляд справи в порядку спрощеного провадження, заявники, яким надавали допомогу адвокати, погодились обґрунтовувати свій захист доказами, зібраними під час попереднього розслідування, які вони взяли до уваги, і тим самим однозначно відмовилися від свого права домогтися виклику та допиту свідків у судовому засіданні. Крім того, вони погодились, що судді можуть використовувати записи показань «злочинців, які перетворилися на інформаторів», включені до матеріалів

обвинувачення. Водночас вони знали або мали знати, що в разі ухвалення судом першої інстанції виправдувального вироку апеляційний суд має можливість переглянути справу на основі тих самих доказів. Таким чином, їхнє клопотання про судовий розгляд у межах спрощеного провадження означало відмову від усних доказів і призвело до того, що судовий розгляд справи ґрунтувався на доказах, долучених до матеріалів справи. Отже, ця справа відрізнялася від попередніх справ, розглянутих ЄСПЛ, коли апеляційний суд не виконував вимогу безпосереднього допиту свідків, які були допитані в суді першої інстанції і показання яких суд мав би тлумачити іншим, несприятливим для заявника чином, та засудити його вперше.

Заявники не були свавільно позбавлені переваг, пов'язаних із принципами справедливого судового розгляду, оскільки після розгляду справи в порядку спрощеного провадження їм було надано право пом'якшення покарання. У справі також не було порушено жодних питань, що стосуються суспільних інтересів, які б суперечили такій відмові від усних доказів.

Крім того, Касаційний суд нещодавно ухвалив рішення, в якому широко розтлумачив положення КПК, за яким апеляційні суди мають *ex officio* заслуховувати свідків, які мають вирішальне значення для засудження, як у звичайному, так і у спрощеному кримінальному провадженні.

Таким чином, заявники не могли скаржитися на будь-яке порушення їхнього права на справедливий судовий розгляд через те, що апеляційний суд не допитав свідків.

б) Незаслуховування одного свідка:

Свідок, про якого йде мова, був викликаний *ex officio* суддею на стадії попереднього розгляду, і тому допитаний останнім у судовому засіданні на відміну від інших свідків обвинувачення.

Право судді відступати від звичайних умов, що регулюють спрощене провадження, і таким чином отримувати, навіть *ex officio*, необхідні докази для свого рішення чітко наведені в КПК і *per se* не є порушенням принципів справедливого судового розгляду.

Засудження заявників обґрунтовувалося низкою доказів. Таким чином, показання відповідного свідка лише підтвердили показання інших свідків і всю сукупність наданих обвинуваченням доказів. Справді, ні суддя на стадії попереднього розгляду, ні апеляційний суд не надали вирішального значення показанням цього свідка. Крім того, суддя викликав цього свідка, щоб оцінити позицію одного зі співобвинувачених у справі заявників.

Ураховуючи вищевикладені міркування і, зокрема, доказову силу цих показань та маючи на увазі, що в принципі оцінка зібраних доказів є обов'язком національних судів, не можна було стверджувати, що без проведення допиту свідка апеляційний суд обмежив права заявників на захист.

Висновок

Відсутність порушення пункту 1 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 25 березня 2021 року й набуло статусу остаточного 25 червня 2021 року відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.